

Jens Abildtrup: Slægten Abildtrup II. En herredsfogedslægt
ca. 1475

—1700.

Samt nye oplysninger om slægten Hvid i Abildtrup

Nedergaard 1487

—1800. 123 s. (Eget forlag, Nørre Nissum, 1951).

Selvejerslægten Bjødstrup 1380

—1740. Biografiske skildringer samt oplysninger
om de indgiftede slægter Barfod og Fastrup. 123 s. (Eget
forlag,

Nørre Nissum, 1952).

Søren Kierkegaards tipoldefader, handelsmand Jens
Andersen og hans slægt

på Astrupgaard. Biografier. 72 s. (Eget forlag, Nørre
Nissum, 1952).

Vestjydske bondeliv i 1600'erne. Kulturhistoriske
skildringer. 96 s. (Eget forlag,

Nørre Nissum, 1953).

Historie/Jyske Samlinger, Bind Ny række, 3 (1954)

Link til pdf:

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/ho/ho_nrk_0003-PDF/ho_nrk_0003_72988.pdf

Link til webside:

<http://tidsskrift.dk/visning.jsp?markup=&print=no&id=72988>

pdf genereret den : 28/5-2008

der tynger og knuger fremstillingen. Bogen giver, som titlen siger, kun *træk* af sognets historie, der er ikke tale om en udtømmende behandling. Den er et velskrevet rids, som utvivlsomt vil være til glæde for sognets beboere.

Carl Lindberg Nielsen.

Aage Brask: Tordrup og Marsk Stigs Slægt. Fra Stormandsborg til Husmandsbrug. (Borgens Forlag, 1953). 168 s.

Godsejer Aage Brask har gennem godt en halv snes år udgivet 5 bøger om sin slægt og dens jordbesiddelser. Den sidste af disse bøger handler om Tordrup i Ørum sogn, Galten herred, en mils vej fra Randers. Med stor grundighed gennemgår forfatteren denne gamle stormandsborgs historie fra middelalderens dage til vor tid. I det 14. århundrede tilhørte gården først den yngre Stig Andersen Hvide (den berømte Marsk Stigs sønnesøn) og senere dennes broder og hans efterslægt. Dette tilhørsforhold giver anledning til en meget indgående behandling af Marsk Stigs slægt. Kilderne er ikke talrige; men her som altid viser det sig, at det netop er de perioder, hvor kilderne flyder sparsomt, og vanskelighederne derfor er størst, der har Brasks hovedinteresse. Gennemgangen af Marsk Stigs historie (derunder mordet i Finderup kirkegade) og hans efterslægt fylder de to trediedele af bogen og vidner om forfatterens skarpsindighed. I begyndelsen af det 15. århundrede kom Tordrup i kronens eje, hvor den forblev i omtrent halvtredie hundrede år. Den blev senere erhvervet af den første greve Mogens Frijs og fik navnet Frijsenvold. Der blev af godset oprettet et baroni, senere et stamhus, der atter ophævedes 1798. Derefter blev gården udparcelleret og siden yderligere udstykket til husmandsbrug. En del af Frijsenvold blev til hovedgården Christianslund, der nu tilhører bogens forfatter. Herfra må denne have fået sin interesse for den gamle borgs historie. Let læst er bogen visselig ikke. Fortolkningen af de middelalderlige aktstykker er ingen let kost. Men bogen er et smukt vidnesbyrd om, hvad en mand, der har den nødvendige historiske ildhu, formår at udrette, om end bosat fjernt fra arkiver og biblioteker. Den er af interesse for enhver, der beskæftiger sig med Randers-egnens historie.

Carl Lindberg Nielsen.

Jens Abildtrup: Slægten Abildtrup II. En herredsfogedslægt ca. 1475—1700. Samt nye oplysninger om slægten Hvid i Abildtrup Nedergaard 1487—1800. 123 s. (Eget forlag, Nørre Nisum, 1951).

Selvejerslægten Bjødstrup 1380—1740. Biografiske skildringer samt oplysninger om de indgiftede slægter Barfod og Fastrup. 123 s. (Eget forlag, Nørre Nisum, 1952).

Søren Kierkegaards tipoldefader, handelsmand Jens Andersen og hans slægt på Astrupgaard. Biografier. 72 s. (Eget forlag, Nørre Nisum, 1952).

Vestjydsk bondeliv i 1600'erne. Kulturhistoriske skildringer. 96 s. (Eget forlag, Nørre Nisum, 1953).

Det kan være svært at tilføre slægtshistorie, der spænder over lange åremål, træk, der aftvinger andet end leksikalsk interesse. Lærer Jens Abildtrup har i sine sidste bøger ærligt prøvet at fremlægge almenstof; men den næsten uoverskuelige mængde af navne og forbindelser udgør en alvorlig tyngde, og det til trods for, at f. eks. børnerækken er anbragt bagest i de enkelte afsnit.

Det kildestof, forfatteren udnytter flittigst, er de gamle retsprotokoller. I indledningen til Vestjydske bondeliv udnævner han dem endog til »Den eneste virkelige betydelige kilde til oplysning om bondens liv og færde«; man burde måske ændre denne vurdering derhen, at protokollerne i alt fald er de lettest anvendelige kilder, idet de kun behøver et minimum af fortolkning. Men rigtigt er det, at de rummer mangfoldige enkeltheder fra fortidens dagligdag, og ydermere en tidsstemning, som kun få andre lokalarkivalier kan byde på. Alene kan de dog ikke stå, og deres rækker af civile søgsmål, der af og til oplyses af kriminal- eller trolddomssager, bliver i længden trættende læsning. Som typer er Abildtrups eksempler imidlertid fortrinlige, og hans mangesidige udnyttelse af stoffet forbilledlig. Af og til er det ikke muligt at følge en sag til enden, og det kan være irriterende; men der kan i så henseende næppe hebrejdes forfatteren noget. Det kan man derimod gøre, når det drejer sig om det rent udformningsmæssige forhold til kilderne — det er alt for bundet. Skildringerne ville have vundet betydeligt i læseværdighed ved en stilistisk friere udnyttelse. Herimod kan naturligvis — og ikke helt med urette — anføres, at en sådan fremgangsmåde ødelægger tidskoloritten; men det er forsøgt i Vestjydske bondeliv og med ikke ringe held.

Kritik over for bøger af denne art må forstumme, når man tager sig for at vurdere omfanget af det arbejde, der er lagt i dem. Et fuldt dækkende adjektiv lader sig sikkert vanskeligt finde, og dertil kommer, at faghistorikeren i virkeligheden må glæde sig over, at de detaljerige undersøgelser bliver gjort. Der skal nok blive brug for dem ved en eller anden lejlighed — det viser sig altid.

Sin egen slægt har Jens Abildtrup arbejdet med i mange år. Han udgav i 1925 »Abildtrupgaard og dens beboere 1498—1925« og i 1943 »Slægten Abildtrup I«, og det er i disse bøger lykkedes ham som også i »Selvejerslægten Bjødstrup« at nå overordentlig langt tilbage i tiden. Det er meget sjældent i slægtshistorier at se så lange linier; men forfatteren har haft en vigtig støtte deri, at hans forfædre har været selvejere, herredsfogeder og delefogeder. Slægterne får derved en stabilitet, som ellers kun findes hos adelsfamilier.

Den lille bog om Søren Kierkegaards tipoldefader ændrer på et enkelt mindre punkt den almindelige mening om den store filosofers mødrene slægt. Det gælder afstammingsstedet (s. 30); men iøvrigt påkalder bogen ikke nogen som helst interesse i forbindelse med Kierkegaard; der er intet, som peger fremad mod det kommende geni i slægten, og dette spørgsmål kan naturligvis være interessant i sig selv (jfr. den lollandske slægt, der i vore dage har fostret Kaj Munk og Nis Petersen). Side 12 fortæller forfatteren om en fribytter, der opholdt sig inde midt på den jyske hede, og med henvisning til fortolkningen af dette begreb som en sørøver undrer han sig over, hvad en sådan skulle på det sted. Et opslag i den store danske ordbog ville kunne have oplyst, at en fribytter udmærket kan være en ganske gemen landrøver.

Den sidste bog i rækken Vestjydske bondeliv har der allerede været henvist til et par gange. Det er skildringer dels af enkeltpersoner, dels af retssager samt en skatteliste og et brev om ødegårde. Med den lille samling søger forfatteren at vise, at retsprotokollerne ikke bare er uhyggelig læsning om mord, tyveri og trolddom; langt de fleste sager er civile, og langt de fleste ender med forlig. Kun få bønder har ikke i alt fald een gang været på herredstinget, om ikke for andet så for at vidne.

Samtlige bøger er forsynede med udmærkede noteapparater og personregistre.

Finn H. Lauridsen.